

3. Сторожко О.О. Вибір системи оподаткування в Україні для фізичних осіб / О.О. Сторожко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2745/1/>

4. Яку систему оподаткування обрати при реєстрації підприємця: порівняльна характеристика / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/ib/4862/44868>.

Іванна Задорожна

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник: к.е.н, доцент Ткачик Ф. П.

ОПОДАТКУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ

З появою інтернет-технологій наша цивілізація дедалі швидше рухається в бік глобалізації, віртуально освоюються міждержавні кордони і виявляється формування ознак світової податкової системи. Оподаткування міжнародних фінансових онлайн-операцій та інтернет-комерції загалом, останнім часом, стало одним з головних питань на глобальних економічних форумах. Уряди найвпливовіших країн світу бачать в індустрії інформаційних технологій (ІТ) важливе джерело поповнення державного бюджету. На нашу думку, електронна комерція в інтерпретації онлайн-торгівлі виступає привабливим видом діяльності, продукує безліч переваг, зокрема за допомогою електронних сервісів в мережі Інтернет відбувається проведення розрахунків за отриманий товар. Разом з тим, цифровий рух грошових коштів досить складно відслідкувати і виникають труднощі щодо контролю за сплатою податків. До того ж, електронна комерція є маловивченою сферою господарської діяльності, де не сформовано єдині підходи до визначення її сутності, не досліджено фактори, що впливають на динаміку її обсягів, а також надходжень від оподаткування.

Метою даного наукового дослідження є висвітлення актуальних теоретичних та прагматичних особливостей здійснення електронної комерції, а також визначення та удосконалення сучасних аспектів її оподаткування в Україні.

Електронна комерція є новим видом діяльності ключовим середовищем якої є мережа Інтернет. Електронна комерція – це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов'язки майнового характеру [1].

Електронна комерція відіграє важливу роль у сфері оподаткування, що спонукає до чіткого розмежування його об'єктів і суб'єктів. Зокрема об'єктом оподаткування вважається дохід отриманий юридичною чи фізичною особою від реалізації товарів (робіт, послуг) з використанням інформаційно-комунікаційних систем, а суб'єктами оподаткування – суб'єкт господарювання, який отримує свій дохід від діяльності в мережі Інтернет, споживачі та державні органи.

Підходи економічно розвинених країн до проблем податкового регулювання електронної комерції неоднозначні. Зараз існує декілька напрямів державного регулювання економічної діяльності у Всесвітній мережі [2]:

— визнання мережі Інтернет як зони без податків. Цю концепцію підтримують США, Японія, Канада, Австралія та інші.

— введення абсолютно нової податкової системи для електронної торгівлі, яка буде присвячена і спеціально розроблена для потреб і особливостей Інтернету.

— зміна традиційної податкової системи для електронної торгівлі, яка би взяла до уваги її особливості. Цю концепцію підтримують держави-члени ЄС.

На основі аналізу показників сучасного стану електронної комерції у національному сегменті мережі Інтернет з'ясовано, що найбільш поширеним її видом є система «бізнес-

споживач» (B2C, business-to-consumer), що передбачає здійснення роздрібною торгівлі через мережу інтернет-магазинів та орієнтована на кінцевого споживача. Прагматичні аспекти свідчать про те, що кількість функціонуючих інтернет-магазинів в Україні перевищує 8 тис. (з них офіційно зареєстровані близько 3 тис.), майже 70 % з них створюються як інтернет-вітрини звичайних магазинів і застосовують електронну комерцію для додаткового збуту товарів, лише 30 % здійснюють господарську діяльність виключно у мережі Інтернет.

Що стосується оподаткування суб'єктів електронної комерції, то воно здійснюється на основі загальних принципів нарахування та сплати податків. Суб'єкти можуть обирати загальну чи спрощену систему оподаткування, обліку та звітності. На нашу думку, доцільним є запровадження спеціального податкового режиму для оподаткування електронної комерції. Перспективно включити до груп платників єдиного податку додаткову групу – суб'єктів електронної комерції – фізичних осіб-підприємців, які не використовують працю найманих осіб, або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах необмежена, та юридичних осіб-суб'єктів господарювання будь-якої організаційно-правової форми, в яких частка цифрових товарів (робіт, послуг) у загальному обсязі операцій за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %.

Важливо констатувати, що процедури оподаткування електронної інтернет комерції вимагають посиленої уваги з боку державних контролюючих органів, оскільки значна частка інтернет-магазинів реєструється на іноземних хостах, зокрема у державах з лояльним режимом оподаткування. Проте окремі інтернет-магазини з веб-сторінками в мережі не здійснюють господарської діяльності, що, у свою чергу, не дає можливості контролюючим органам отримувати достовірні дані щодо кількості суб'єктів господарювання та їх реєстрації.

Задля мінімізації таких явищ та з метою вдосконалення реєстраційних процедур суб'єктів електронної комерції, ефективної взаємодії щодо обміну інформацією між фіскальними відомствами, зокрема на міжнародному рівні можливе впровадження спеціального програмного забезпечення (веб-лічильника) [3]:

1) суб'єкту господарювання – для фіксації фінансової діяльності, що обов'язково встановлюється на сервері суб'єкта господарювання у сфері електронної комерції після реєстрації останнього у фіскальних органах.

2) органам фіскальної служби – для контролю та безперешкодного доступу до фінансової звітності суб'єкта господарювання. У такий спосіб здійснюватиметься електронний аудит з передачею контролюючому органу ключа доступу короткострокової дії на час проведення перевірки.

Отже, основні проблеми щодо оподаткування електронної комерції в Україні можна розділити на три групи: недосконалість нормативно-правової бази та контрольних процедур; низький рівень довіри громадян до здійснення купівлі (продажу) товарів (робіт, послуг) у мережі Інтернет; недостатнє стимулювання розвитку інформатизації. Їх вирішення сприятиме розвитку електронної комерції, збільшенню кількості інтернет-магазинів в Україні, оборотів від операцій у даній сфері та обсягів продажу товарів через мережу Інтернет, збільшенню кількості платників податків і податкових надходжень від електронної комерції, а також, за умов інноватизації контрольно-моніторингових заходів – зменшенню обсягів приховування доходів від здійснюваних операцій.

Насамкінець зазначимо, що для зменшення шахрайства у сфері електронної комерції необхідно впроваджувати світову практику створення своєрідної, так званої «єдиної точки контакту», а також розміщення на веб-сайтах суб'єктів електронної комерції веб-лічильника та розпізнавального знаку. Це дозволить фіскальним органам здійснювати обмін інформацією відносно суб'єктів ЕК й одержувати достовірну інформацію про їх діяльність.

Література:

1. Борейко Н. М. Електронна комерція: загальна характеристика та особливості оподаткування / Н. М. Борейко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – № 1 (40). – 2008. – С. 106–111.

2. Борейко Н. М. Місце інтернет-магазинів у розвитку електронної комерції в Україні та особливості їх оподаткування / Н. М. Борейко // Вісник Донецького національного університету. Серія В : Економіка і право. – № 2. – 2011. – С. 39–43.

3. Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 № 675-VIII / [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/675-19>

4. Інтернет проти глобального оподаткування [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1365244-internet-proti-globalnogo-opodatkuvannya>.

Марія Задорожна

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Валігура В.А.

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ ТА ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ: ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ

Проблема «тінізації» економіки в наші дні має тенденцію до зростання і Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ) визнана основним глобальним ризиком майбутнього десятиліття. Тому в час, коли глобалізаційні процеси охоплюють усі сфери людського життя, необхідність дослідження цього явища є досить актуальним і це стосується не лише нашої держави, але і світової економіки загалом.

Щодо України, то її економічне становище протягом останніх років характеризується значним розширенням масштабів тіньової економіки та посиленням її впливу на соціально-економічне життя суспільства. Тінізація економіки зумовлює структурні деформації і диспропорції суспільно-економічного розвитку, гальмує процеси державотворення в країні, не сприяє демократизації суспільства та європейської інтеграції нашої держави.

Дослідженням даного кола питань займаються як і зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Зокрема, питаннями основних причин тінізації економіки, а також різними теоретичними аспектами детінізації економічних процесів займалися такі вчені, як А. Френз, К. Карсон, Ф.Шнайдер, О. Власюк, В. Геєць, А. Гончарук, М. Єрмошенко, Т. Ковальчук, І. Лютий, В.Базилевич, О. Барановський, С. Юрій та інші.

Вивчення питання податкового навантаження та його вплив на економічну активність і доходи платників податків були предметом спеціальних досліджень таких зарубіжних вчених, як Е. Селігман, К. Брауер, П. Гензель, П. Мікеладзе, В. Парето, П. Самуельсоном, Дж. Р. Хіксом, Н. Калдором та ін. Теоретичні основи сучасних наукових підходів до визначення та оцінки важкості податкового навантаження в Україні, причин та наслідків його нерівномірного розподілу між суб'єктами господарювання, тенденцій та шляхів зміни закладені в роботах вітчизняних економістів В. Андрущенко, В. Вишневського, І. Луїної, А.Соколовської, В. Федосова, Л. Шаблистої і багато інших.

За роки незалежності нашої держави збільшення тіньового сектору економіки, стримання ділової активності суб'єктів господарювання, відтік національних капіталів за кордон, уповільнення зростання валового внутрішнього продукту пов'язано, в першу чергу, з надмірним податковим навантаженням. Це поняття, яке можна визначити як ефекти впливу податків на економіку в цілому та на окремих її платників, пов'язані з економічними обмеженнями, що виникають у результаті сплати податків і відволікання коштів від інших можливих напрямів їх використання та є однією з причин виникнення напруженості в суспільстві.

Проблема податкового навантаження загострюється тим, що близько половини економічно активних суб'єктів господарювання знаходиться в тіні і, як мінімум, половина платників податків приховують свої доходи від оподаткування [1]. Це створює ситуації, коли повне податкове навантаження несе лише незначна частка економічно активного населення держави.